

Rapport 6042

STEPHENSONWEG 14 TE GORINCHEM

G.T. Eijgenraam, M. Hanemaaijer

Stephensonweg 14 te Gorinchem, gemeente Gorinchem

Een bureauonderzoek

G.T. Eigenraam en M. Hanemaaijer

Colofon

ADC Rapport 6042

Stephensonweg 14 te Gorinchem, gemeente Gorinchem
Een bureauonderzoek

Auteur(s): G.T. Eijgenraam, M. Hanemaaijer
In opdracht van: Westerveld Properties I B.V.

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 6 maart 2023
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status rapportage:
versie 1.0

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
M. Hanemaaijer

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Nijverheidsweg-Noord 114
3812 PN Amersfoort
Tel. 033-299 81 81
E-mail info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding en administratieve gegevens	7
2 Bureauonderzoek	10
2.1 Doelstelling en vraagstelling	10
2.2 Methode	10
2.3 Resultaten	10
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	25
Aanbeveling	27
Literatuur	28
Geraadpleegde websites	29
Lijst van afbeeldingen en tabellen	30

Tabel 1. Overzicht van de verschillende perioden.

Archeologische perioden		Datering	Geologisch tijdperk	
Holoceen	Nieuwste tijd	C		
	Nieuwe tijd	B	1795	
		A	1650	
	Middeleeuwen	Late Middeleeuwen B	1500	1150 na Chr. <u>Laat-Subatlanticum</u>
		Late Middeleeuwen A	1250	
		Ottoons	1050	
		Karolingisch	900	
		Merovingisch laat	725	
		Merovingisch vroeg	525	
		Laat	450	
	Romeinse tijd	Laat	270	
		Midden	70 na Chr.	
		Vroeg	15 voor Chr.	
	IJzertijd	Laat	250	450 voor Chr. <u>Vroeg-Subatlanticum</u>
		Midden	500	
Vroeg		800		
Bronstijd	Laat	1100		
	Midden	1800		
	Vroeg	2000		
Neolithicum (Nieuwe-Steentijd)	Laat	2850	3700 <u>Subatlanticum</u>	
	Midden	4200		
	Vroeg	4900/5300		
Mesolithicum (Midden-Steentijd)	Laat	6450	7300 <u>Atlanticum</u> 8700 <u>Boreaal</u> 9700 <u>Preboreaal</u>	
	Midden	8640		
	Vroeg	9700		
Prehistorie	Paleolithicum (Oude-Steentijd)	Laat		
		Jong B		12.500
		Jong A		16.000
	Paleolithicum (Oude-Steentijd)	Midden		35.000
		Oud		250.000
			Pleistocene	
			Weichselien	
			114.000	
			Eemien	
			126.000	
			Saalien II	
			236.000	
			Oostermeer	
			241.000	
			Saalien I	
			322.000	
			Belvédère/ Holsteinien	
			336.000	
			Glaciaal	
			384.000	
			Holstienien	
			416.000	
			Elsterien	
			463.000	

Samenvatting

In opdracht van Westerveld Properties I B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in Februari 2023 een bureauonderzoek uitgevoerd op de locatie Stephensonweg 14 te Gorinchem.

De aanleiding voor het onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de voorgenomen sloop en nieuwbouw van een bedrijfspand aan de Stephensonweg 14.

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerde verwachting opgesteld. Het plangebied ligt deels op afzettingen behorende tot de Spijk stroomgordel die vanaf het maaiveld aanwezig kunnen zijn. Gezien de ouderdom van de te verwachte afzettingen kunnen in het plangebied vindplaatsen aanwezig zijn vanaf de Midden IJzertijd tot en met de Nieuwe tijd. In het noorden van het plangebied is de Spijk stroomgordel gekarteerd en is de kans op verwante archeologische resten het grootst. De archeologische resten bestaan uit nederzettingssporen waaronder aardewerkfragmenten, houtskool, glas en keramiek voor kunnen komen.

Uit archeologisch onderzoek binnen het bedrijventerrein waar het plangebied is gelegen blijkt dat de top van de bodem en de Spijk stroomgordel sterk is verstoord. Onder de afzettingen van de Spijk meandergordel zijn komafzettingen aangetroffen. Op het perceel van het huidige plangebied is tevens al booronderzoek uitgevoerd in het kader van milieukundig bodemonderzoek. Deze boorstaten geven een indicatief beeld van de bodemopbouw in het plangebied. Uit dit booronderzoek lijkt er ook een ophogingspakket van zand aanwezig te zijn, met daarin een (recente) puinlaag. Daaronder volgt een afwisseling van klei en veen: komafzettingen.

De conclusies van deze onderzoeken leiden tot de verwachting dat de kans op archeologische resten in het plangebied laag is.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is altijd mogelijk dat tijdens grondwerkzaamheden onverwacht archeologische vondsten aan het licht komen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van de grondwerkzaamheden te wijzen op de plicht deze zogenoemde toevalsvondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet. De melding dient behalve bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tevens plaats te vinden bij de gemeente Gorinchem.

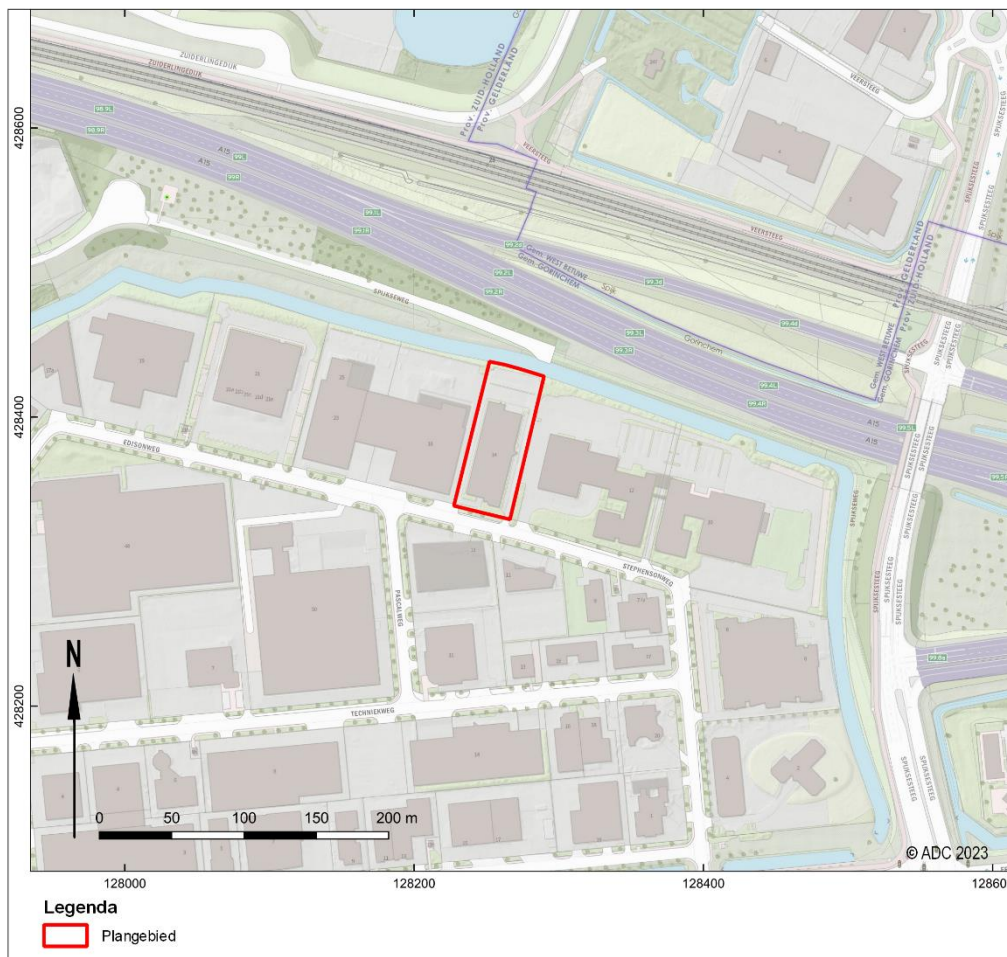

Afb. 1. Locatie van het plangebied.

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van Westerveld Properties I B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in Februari 2023 een bureauonderzoek uitgevoerd op de locatie Stephensonweg 14 te Gorinchem (afb. 1 en afb. 2).

Afb. 2. Detailkaart van het plangebied.

De aanleiding voor het onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de voorgenomen sloop en nieuwbouw van een bedrijfspand aan de Stephensonweg 14.

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden en is de Monumentenwet 1988 komen te vervallen. De bepalingen van een deel van de Monumentenwet zijn opgenomen in de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is.

Op grond van de Erfgoedwet moeten archeologische (verwachtings)waarden gewaarborgd zijn in het bestemmingsplan. In het vigerende bestemmingsplan Bedrijventerreinen en stationsomgeving, dat op 26 juni 2014 door de gemeente Gorinchem is vastgesteld, heeft het plangebied de dubbelstemming Waarde – Archeologische verwachting hoog PM1.¹ Volgens de hierin opgenomen bestemmingsregels is het voorleggen van een archeologische rapportage noodzakelijk voor bouwwerkzaamheden groter dan 250m² en dieper dan 30 cm onder maaiveld.

¹ <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/>

Omdat de voorgenomen plannen deze vrijstellingsgrenzen overschrijden, dient de initiatiefnemer een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Gorinchem heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek binnen het plangebied, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Voor dit onderzoek zijn daarom enkel de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Westerveld Properties I B.V. Dhr. R. Roorda Molweg 32 3784 VC Terschuur 06 460 360 66 rob@achterberggroep.nl
Fase AMZ-cyclus:	Een bureauonderzoek
aanleiding:	Sloop bestaande gebouw en nieuwbouw
locatie:	Stephensonweg 14
plaats:	Gorinchem
gemeente:	Gorinchem
provincie:	Zuid-Holland
kadastrale gegevens:	Gemeente Gorinchem (GRC00), sectie F, perceelnummer 1263
kaartblad:	38G
oppervlakte plangebied:	Ca 4000 m ²
coördinaten:	128252 / 428438 (NW) 128290 / 428428 (NO) 128227 / 428339 (ZW) 128266 / 428329 (ZO)
bevoegde overheid met contactgegevens:	Gemeente Gorinchem Stadhuisplein 1 4205 AZ Gorinchem 0183-659595 gemeente@gorinchem.nl
deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	Onbekend
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	Kies een optie voor de goedkeuring
Archis-zaaknummer:	5335554100
ADC-projectcode:	000930
auteur:	G.T. Eijgenraam, M. Hanemaaijer
autorisatie:	M. Hanemaaijer
periode van uitvoering:	Februari 2023
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van bestaande bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

2.2 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Tijdens het bureauonderzoek worden diverse bronnen geraadpleegd, wat leidt tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als de conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of archeologische waarden in het plangebied worden verwacht. Als dit het geval is, zal zo mogelijk de aard, de omvang, de diepteligging en de datering van deze waarden worden beschreven. Indien relevant zal de omvang worden weergegeven op een kaart.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied ligt aan de rand van de stad Gorinchem. In het noorden wordt het plangebied begrensd door de A15 en in het zuiden door de Stephensonweg en bedrijventerrein. Hetzelfde bedrijventerrein grenst aan het plangebied in het oosten en westen. Het maaiveld van het huidige perceel is volledig verhard.

In het plangebied bevindt zich een bedrijfspand met een omvang van 2200 m². Over de funderingen van dit pand of eventuele onderkeldering is bij de opdrachtgever niks bekend. Het omringende terrein is volledig verhard met tegels en klinkers (afb. 1 en 2).

Op basis van de opgevraagde gegevens met betrekking tot de milieuhygiënische situatie in het plangebied kan worden geconcludeerd dat er een licht verhoogd gehalte zink en nikkel is aangetoond.² Deze verhoogde waarden geven geen reden tot zorg of om het gebied tot verontreinigd aan te merken. Een gedeelte van het terrein is verontreinigd met olie, maar overschrijdt niet het saneringscriterium.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 400 m rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

In het plangebied zijn de volgende ingrepen gepland:

² De Vries 2022.

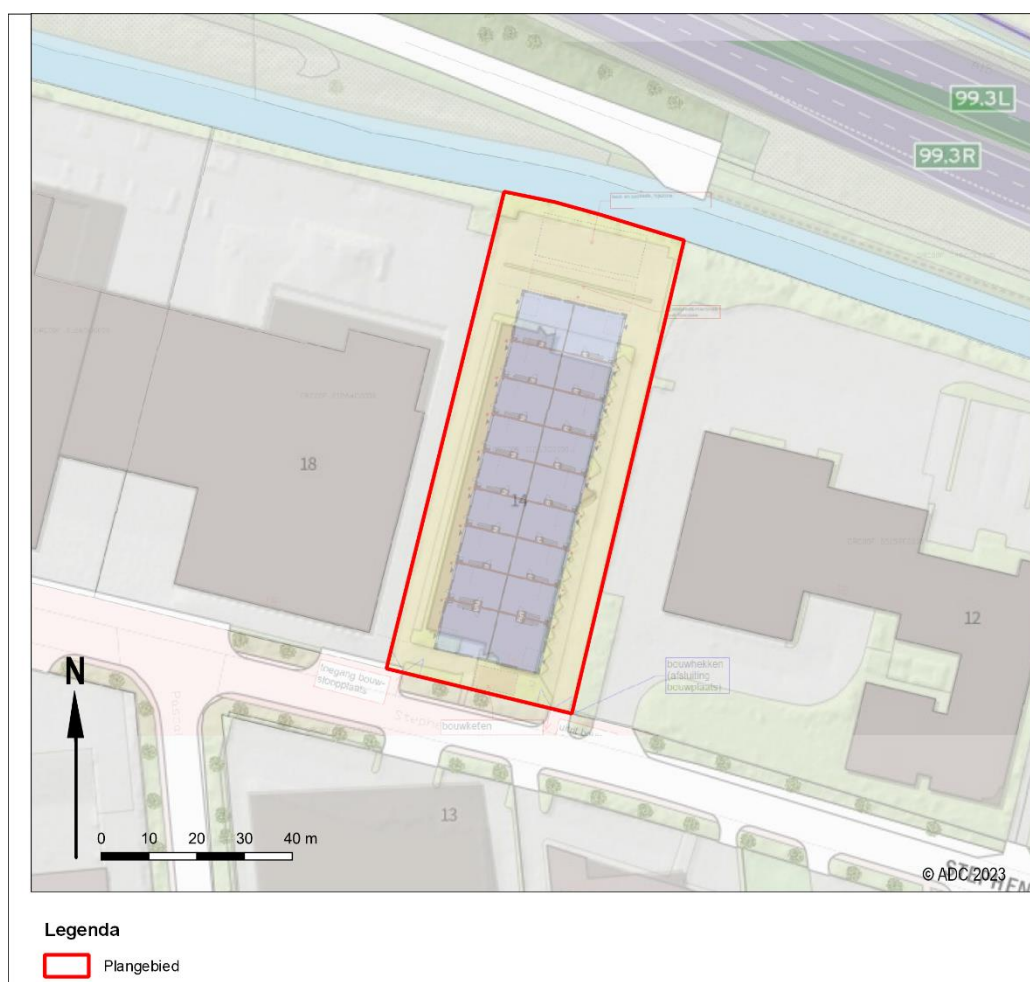

Tabel 2. Overzicht geplande ingrepen.

aard ingreep:	Sloop huidige bebouwing en nieuwbouw bedrijfspand
funderingsconstructie:	Op (hei)palen
onderkeldering:	Nee
diepte bodemverstoring:	Tot maximaal 100 cm -mv
oppervlakte bodemverstoring:	2000 m ²
verwachte wijziging grondwaterstand:	geen
locatie toekomstige ondergrondse infrastructuur:	Zie afbeelding 3
locatie toekomstige verharding en bovengrondse infrastructuur:	Op dezelfde locatie als de huidige bebouwing

De consequentie van de voorgenomen ontwikkeling kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Afb. 3. Locatie nieuwe bebouwing (blauw) ten opzichte van huidige bebouwing.

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

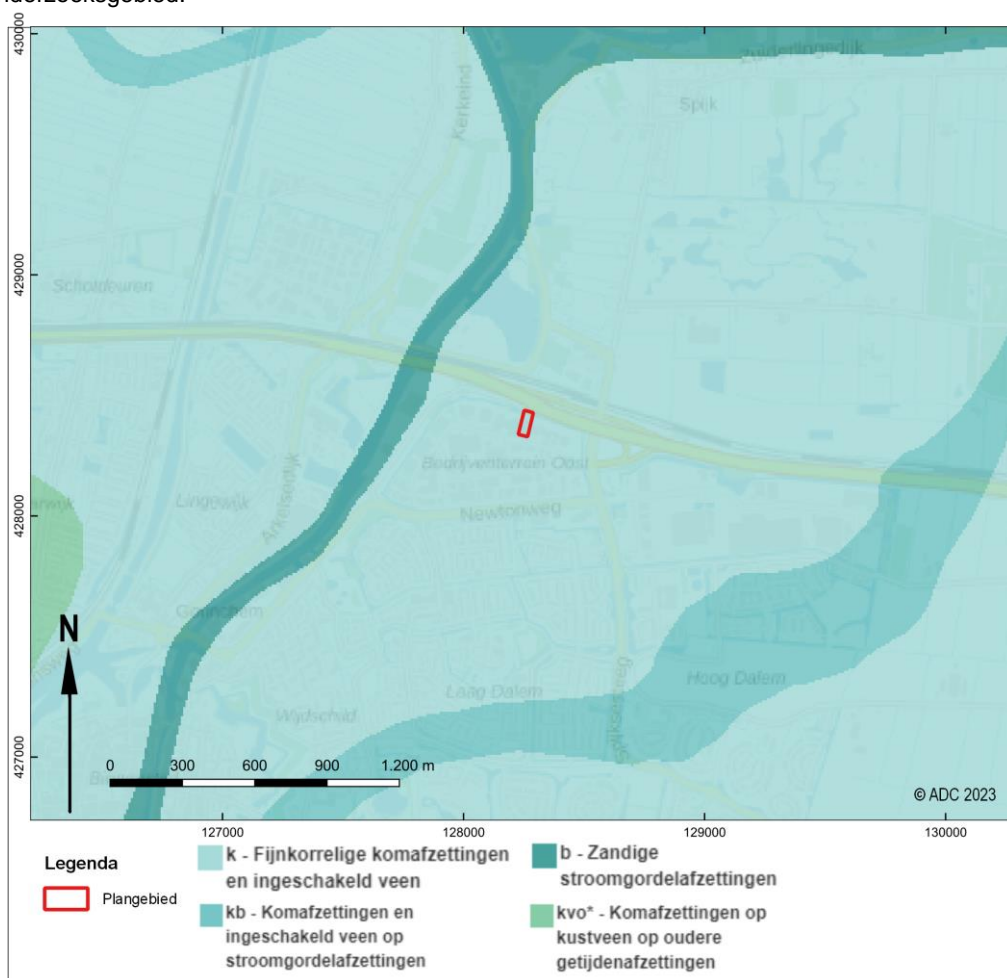
De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Tabel 3. Aardwetenschappelijke informatie in het plangebied

Bron	Informatie
Geologische kaart 2021 ³	Formatie van Echteld
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie) ⁴	Niet gekarteerd (dichtstbijzijnde eenheden: Stroomrugglooiing (kaartcode: 4H43), Rivierkomvlakte (kaartcode: 4M46)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie) ⁵	Kalkloze Poldervaaggrond (kaartcode: Rn47C) en Kalkloze Drechtvraaggrond (kaartcode: Rv01C)
Paleogeografische kaart van de Rijn-Maas delta ⁶	Spijk meandergordel uit 2510 tot 2200 BP
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4) ⁷	0 tot 0,65 m +NAP

Gedurende een groot deel van het Holoceen ligt Gorinchem in het zogenaamde perimariene gebied. De ontwikkeling van het landschap staat sterk onder invloed van zeespiegelstijging, maar mariene afzettingen ontbreken. Op de geologische kaart (afb. 4) zijn ten westen van Gorinchem deze zee-invloeden goed zichtbaar in de afzettingen. De rest van het gebied kenmerkte zich door de invloed van rivieren. De Formatie van Echteld is dan ook de meest voorkomende afzetting in het onderzoeksgebied.

Afb. 4. Het plangebied op de geologische kaart 2021 (DINOloket.nl)

³ DINOloket.nl/ondergrondmodellen.

⁴ Alterra 2008.

⁵ Alterra 2014.

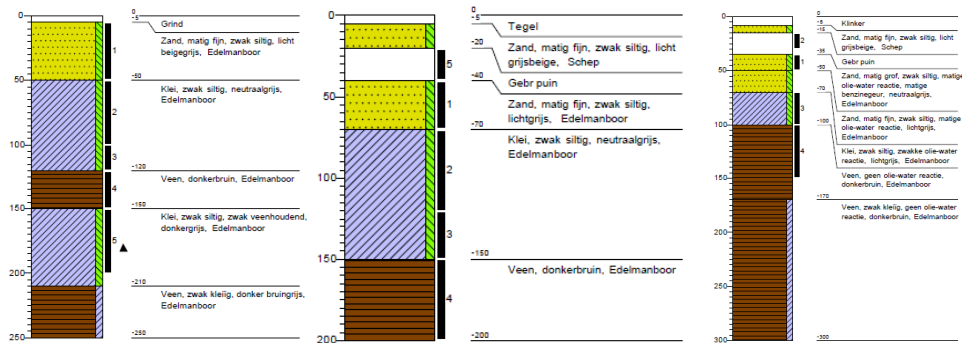
⁶ Cohen *et al.* 2012.

⁷ ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer.

Door zeespiegelstijging tijdens het Holoceen (vanaf 11.700 v. Chr.), verminderde het verhang van de rivieren. Het verminderde verhang van de rivieren in combinatie met het sedimentoverschot zorgden voor geulen die steeds smaller werden, waardoor rivieren steeds vaker buiten hun oevers gingen treden. Hierdoor ontstonden komgebieden met dikke pakketten zware klei, met direct langs de geulen oeverwallen, bestaande uit sterk siltige of zwak zandige klei. Op de geomorfologische kaart (afb. 5) ligt het plangebied in een stroomrugglooiing. De bodemkaart (afb. 6) karteert in het plangebied kalkloze poldervaaggronden en kalkloze drechtvaaggrond. Deze gronden zijn kenmerkend voor komgebieden, aangezien een poldervaaggronden uit lichte tot zware klei bestaat en de drechtvaaggrond tussen de 50 en 100 cm -mv overgaat op veen. Op basis van deze karteringen kan opgemaakt worden dat het plangebied zich op de rand van een komgebied bevindt, net buiten de oeverwallen van de Linge.

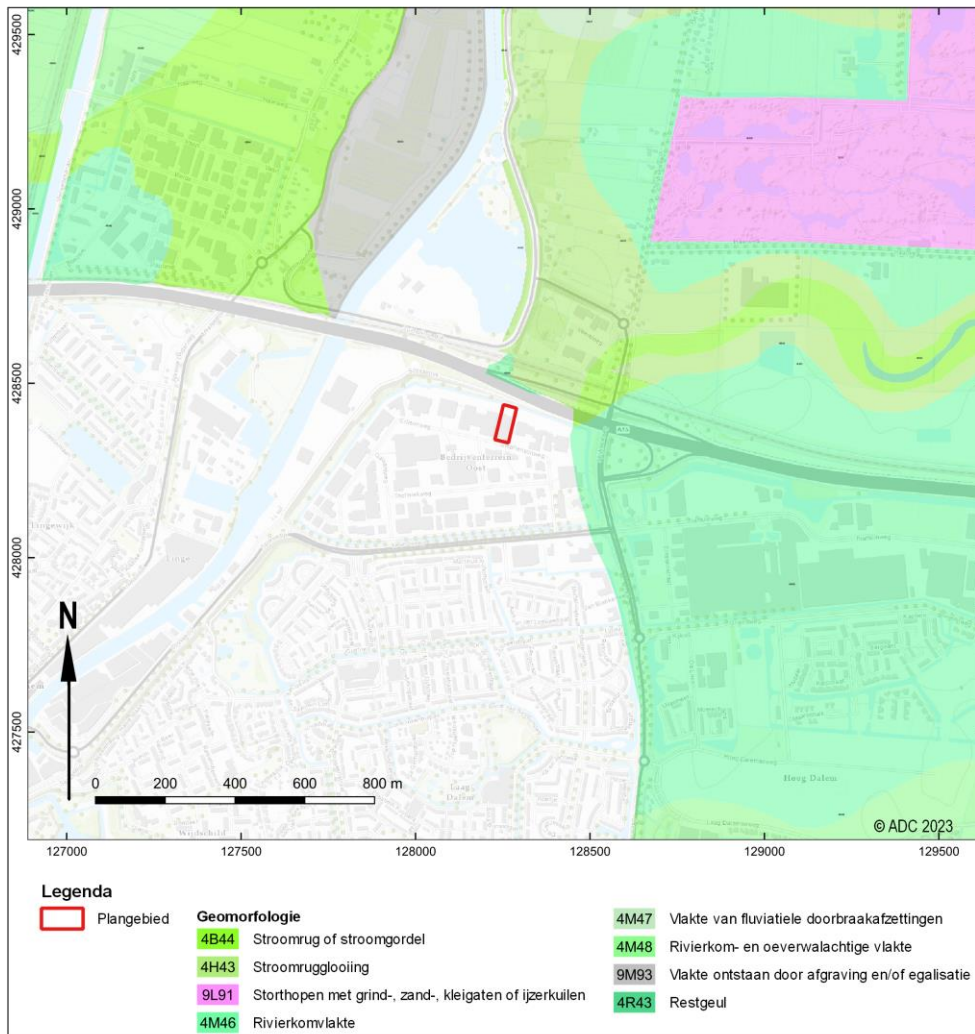
Booronderzoek in het plangebied heeft de volgende bodemopbouw opgeleverd: De ondergrond van het plangebied bestaat uit een pakket (ophoog) zand van circa 50 cm dik, met daarin een puinlaag. Daaronder liggen afzettingen van afwisselend klei en veen. Deze afwisselingen van klei en veen zijn kenmerkend voor komgebieden. In afbeelding 5 staan drie boorprofielen van de uitgevoerde milieukundige boringen.⁸

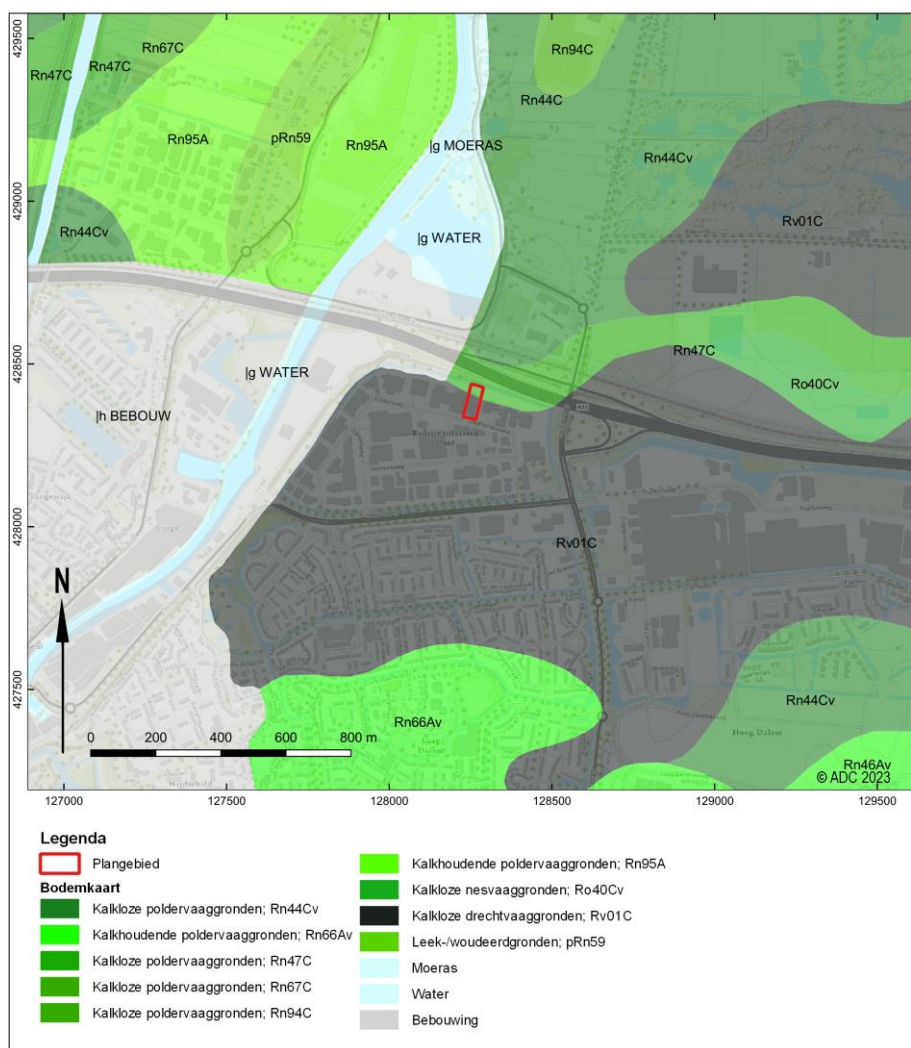
Afb. 5. Drie milieukundige boringen in het plangebied

⁸ De Vries 2022.

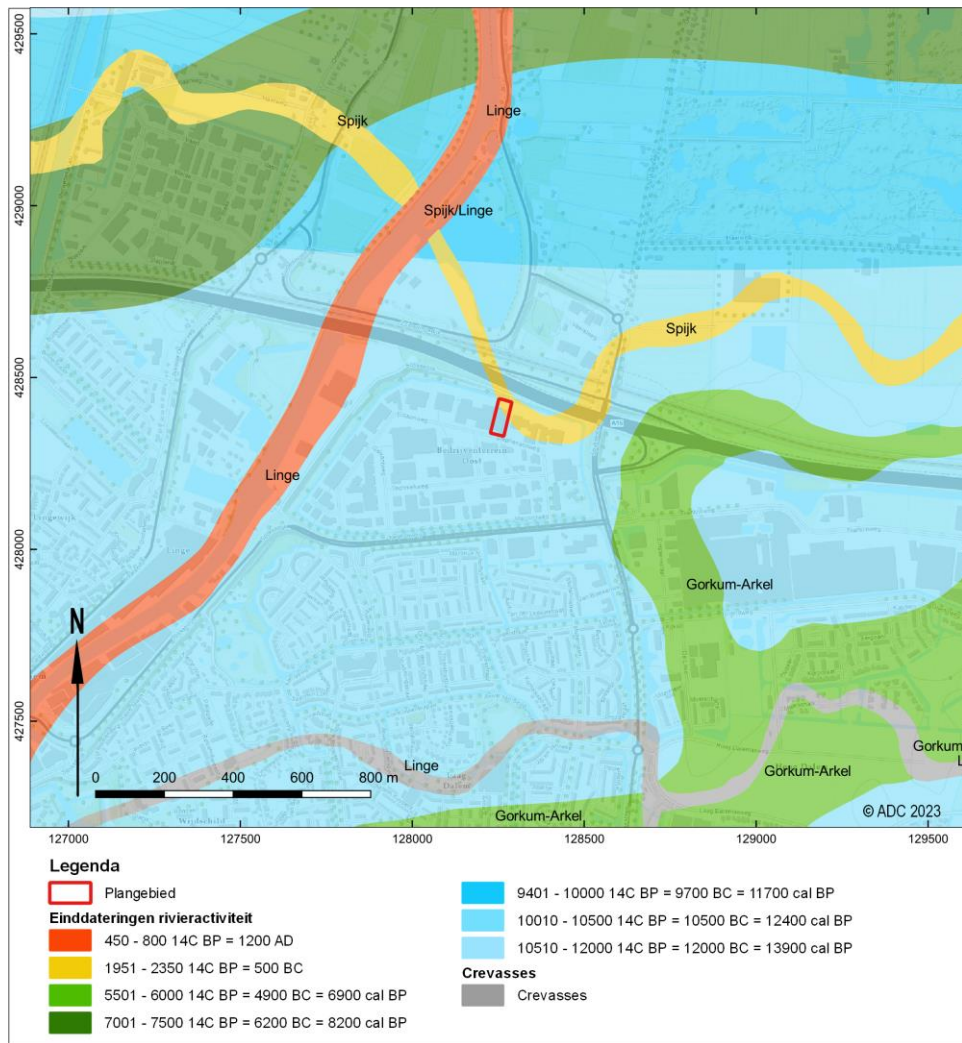

Afb. 6. De geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (Alterra 2008)

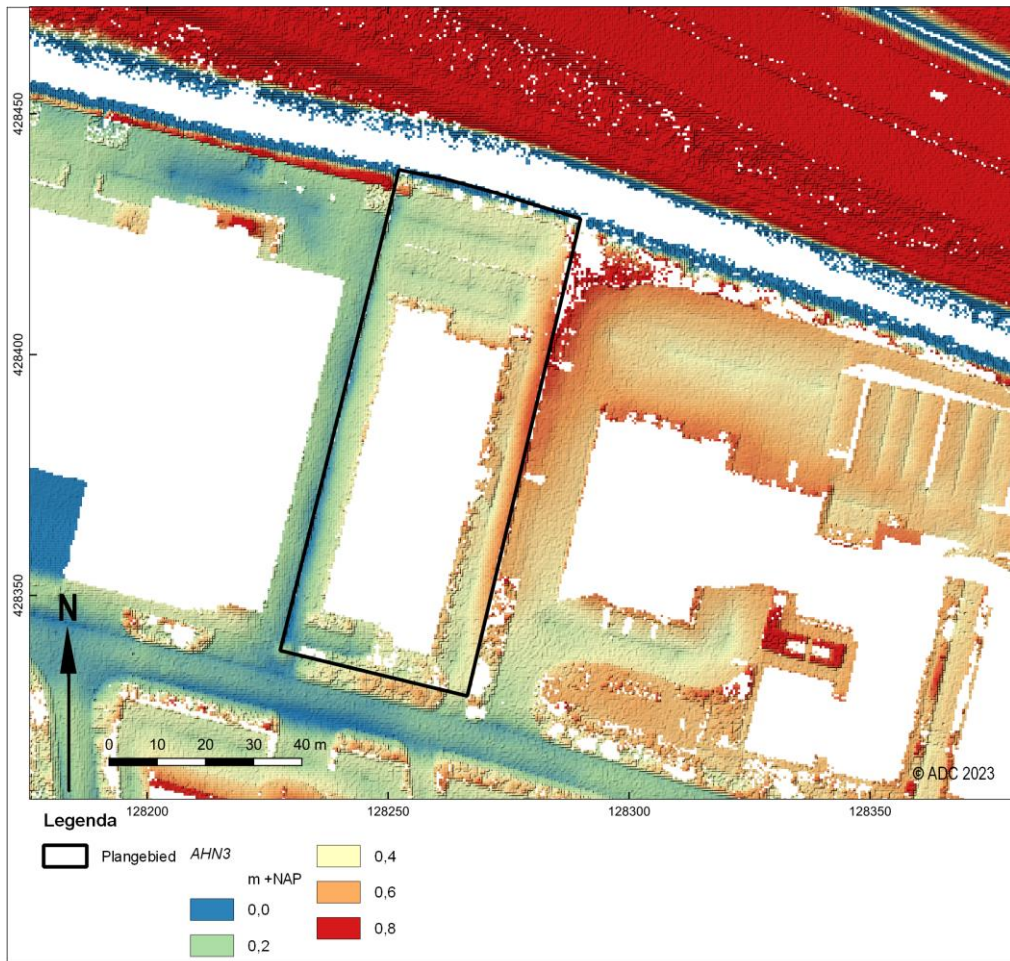
Afb. 7. Het plangebied op de bodemkaart van Nederland (Alterra 2014)

De meandergordelkaart karteert in het noorden van het plangebied de Spijk meandergordel. Deze stroomgordel is actief geweest tussen 2510 en 2200 BP (560 v. Chr. tot 250 v. Chr.). Tegenstrijdig genoeg zou de stroomgordel dus ter plaatse van de typerende kom-bodems (poldervaaggronden) aanwezig zijn. Is de stroomgordel toch aanwezig in het noorden van het plangebied dan zou op de oevers van de stroomgordel een potentieel archeologisch niveau. Oevers vormen namelijk gunstige vestigingslocaties in het rivierengebied omdat ze relatief hoog liggen in het landschap en goed ontwaterd zijn. Op de oevers kunnen archeologische resten vanaf de Midden IJzertijd op de oevers van deze stroomgordel kunnen liggen. De oeverafzettingen bevinden zich waarschijnlijk binnen 1 meter beneden maaiveld. De maaiveldhoogtes in het plangebied variëren tussen de 0,0 en 0,6 m +NAP. Op het AHN is het natuurlijk reliëf niet zichtbaar. Het gehele bedrijventerrein heeft een egale hoogte.

Afb. 8. Het plangebied op de Paleogeografische kaart van de Rijn-Maas delta (Cohen et al. 2012)

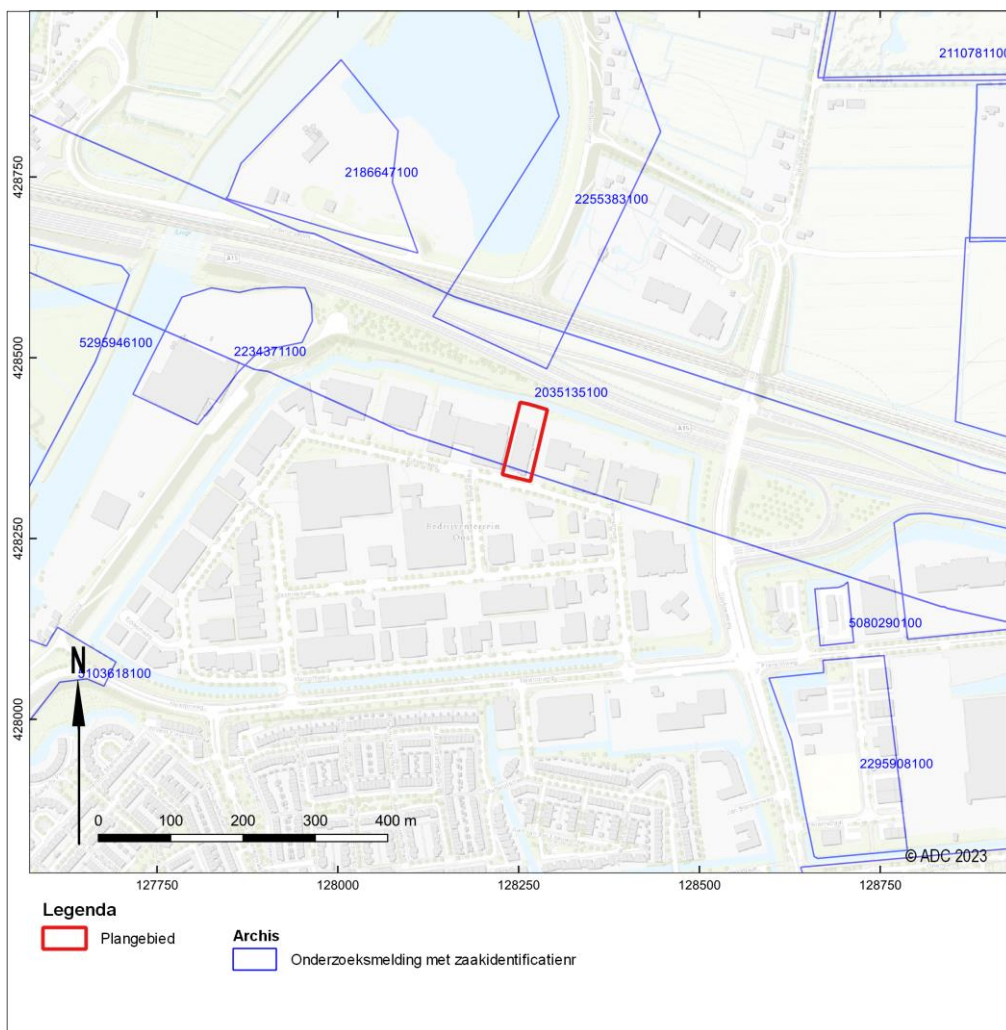

Afb. 9. Het plangebied op de kaart van het actueel hoogtebestand Nederland (AHN3)

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) staan in het onderzoeksgebied geen archeologische monumenten geregistreerd (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**, afb. 10.).

Afb. 10. Het plangebied op de AMK met onderzoeksmeldingen en vondstlocaties indien van toepassing uit Archis3.1 (RCE 2022).

In het Archeologisch Informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Archis3.1, staan binnen het onderzoeksgebied enkele archeologische onderzoeken geregistreerd (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** en tabel 4). Deze worden in onderstaande tabel beschreven.

Tabel 4. Archeologische onderzoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
2186647100	Bureauonderzoek (300 m ten noordwesten huidige plangebied)	De locatie van het terrein is aangemerkt als gebied met een hoge trefkans op hoge archeologische waarden vanaf de Romeinse tijd. Dit komt met name vanwege de ligging aan de oostelijke oever van de Linge, die een hoge waarde heeft als historisch landschappelijke lijn.	Een verkennend booronderzoek dient te worden uitgevoerd conform de eisen van de gemeente Gorinchem.
2026330100	Bureauonderzoek (50 m ten noorden huidige plangebied)	Onderzoek in het kader van de Betuweroute.	Niet relevant voor onderhavig plangebied.

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
2234371100	Bureau- /booronderzoek (350 m ten westen huidige plangebied)	Voor het plangebied geldt een hoge verwachting voor archeologische resten vanaf de Late IJzertijd. Uit het booronderzoek blijkt dat de bovenste halve tot anderhalve meter van de bodem in het plangebied verloren is gegaan bij de inrichting tot bedrijventerrein. De bovengrond bestaat uit een één meter dik pakket baksteenpuin. In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen.	Het plangebied kan worden vrijgegeven.
5304311100	Bureau- /booronderzoek (120 m ten oosten huidige plangebied)	In het plangebied kunnen vindplaatsen aanwezig zijn vanaf het Neolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Oudere archeologische resten worden in dit gebied niet verwacht. De top van het oorspronkelijke maaiveld is sterk verstoord aangetroffen. Op deze verstoorde laag is ongeveer 1 meter opgebrachte grond aanwezig. Op basis hiervan kan gesteld worden dat het potentieel archeologisch niveau is verdwenen. Op basis van de bodemopbouw kan voor alle perioden de archeologische verwachting naar laag worden bijgesteld.	Er wordt geen nader archeologisch onderzoek geadviseerd.
2255383100	Bureau- /booronderzoek (vanaf 50 m ten noorden huidige plangebied)	Dichtstbijzijnde gedeelte is onderdeel van deeltraject IV. Tijdens het booronderzoek is gebleken dat de ondergrond bestaat uit lichte of matig zware klei op (matig) zware zavel. Het betreft oeverafzettingen. Er zijn ook lagen aangetroffen met puinsporen, dierlijk bot en fragmenten (roodbakend) aardewerk. Deze vondsten bevinden zich ongeveer 1,15 m -mv.	Gezien de geringe verstoringen kan het plangebied worden vrijgegeven voor de geplande ontwikkeling.
5080290100	Bureauonderzoek (400 m ten oosten huidige plangebied)	In het plangebied worden zandige rivierafzettingen verwacht van de Gorkum-Arkel stroomgordel. Er geldt voor deze rivierafzettingen een hoge archeologische verwachting voor de periode vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen vanaf circa 2 à 3 m -mv. De archeologische resten worden niet bedreigd door de geplande bodemingrepen.	Het plangebied kan worden vrijgegeven voor de geplande ontwikkeling.

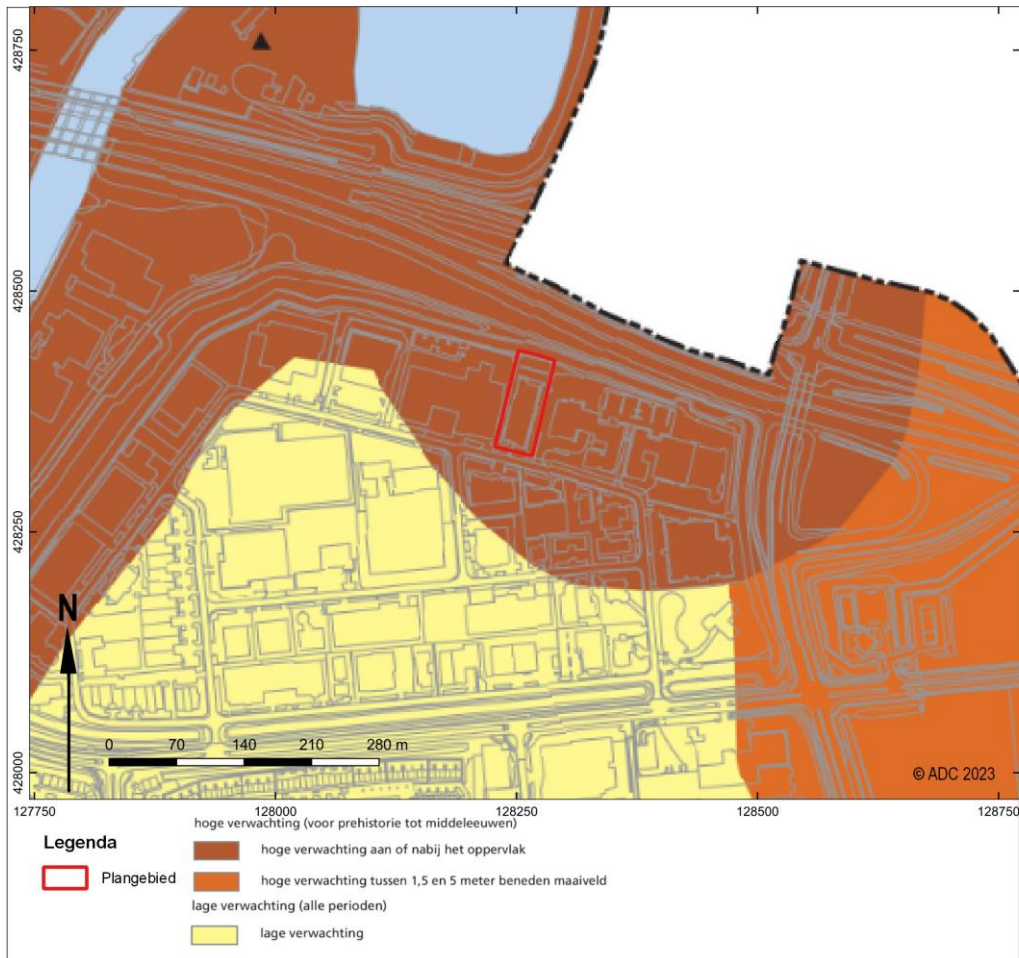
In de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van Zuid-Holland is een provinciedekkende indeling van de aanwezige bodemafzettingen opgenomen waaraan een archeologische verwachtingswaarde gekoppeld is. Hierbij worden vier verschillende diepteklassen onderscheiden. Voor het plangebied geldt de volgende indeling:

Tabel 5. Indeling van de archeologische verwachtingswaarde gekoppeld aan de diepteklasse

Diepteklasse	Archeologische verwachtingswaarde	Type afzetting
0-3 m -mv	hoog	Stroomgordels en geulafzettingen
3-5 m -mv	hoog	Stroomgordels en geulafzettingen

Op de gemeentelijke verwachtingskaart ligt het plangebied binnen een zone met een hoge verwachting voor prehistorie tot middeleeuwen.⁹ Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van het plangebied aan de rand van de stroomgordel (afb. 11.).

Afb. 11. Archeologische verwachtingskaart

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Tabel 6. Overzicht van de historische situatie

Bron	Jaartal	Historische situatie
Kadastrale minuut ¹⁰	1813-1832	Plangebied onderdeel van een polder en in gebruik als weiland.
Bonnekaart ¹¹	1876	Situatie ongewijzigd. In het onderzoeksgebied meer bebouwing gekomen.
Topografische kaart	1962	Direct ten noorden van het plangebied ligt een weg (voorloper A15) en treinspoor.
Topografische kaart	1989	Het begin van het industrieterrein is gelegd.

⁹ Boshoven et al. 2009

¹⁰ Beeldbank.cultureelerfgoed.nl

¹¹ Bureau Militaire Verkenningen 1876

Bron	Jaartal	Historische situatie
Topografische kaart ¹²	1998	Volledige industrieterrein gerealiseerd. Huidige situatie plangebied is bereikt.

De kadastrale minuut is wel beschikbaar, maar vanwege de vele perceelwijzigingen is deze moeilijk te georefereren. Hoe dan ook wordt duidelijk dat het onderzoeksgebied volledig onbebouwd is. Op afbeelding 10 is een globale ligging van het plangebied aangegeven.

In 1876 (afb. 11) is de situatie binnen het plangebied weinig veranderd. In het onderzoeksgebied is echter meer bebouwing gekomen. Het plangebied zelf is nog steeds in gebruik als weiland en ligt in een polder. Ten noordwesten van het plangebied is een steenoven van Spijk gerealiseerd.

In 1962 zijn er meerdere grote infrastructurele aanpassingen geweest (afb. 12). Zo ligt door het noorden van het plangebied een spoorlijn, met ten noorden daarvan een voorloper van de latere A15. Het plangebied zelf is nog steeds in gebruik als weiland.

In 1989 is het begin gemaakt van wat later het huidige bedrijventerrein zal worden. Door het plangebied loopt een deel van een weg, maar er is nog geen bebouwing zichtbaar (afb. 13). Desondanks zegt de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) dat het bestaande gebouw in 1989 is gebouwd.¹³ Pas in 1998 is het volledige bedrijventerrein gereed en is de huidige situatie van het plangebied bereikt (afb. 14).

Afb. 12. Globale ligging plangebied op de Kadastrale minuut uit 1811 - 1832
(beeldbank.cultureelerfgoed.nl)

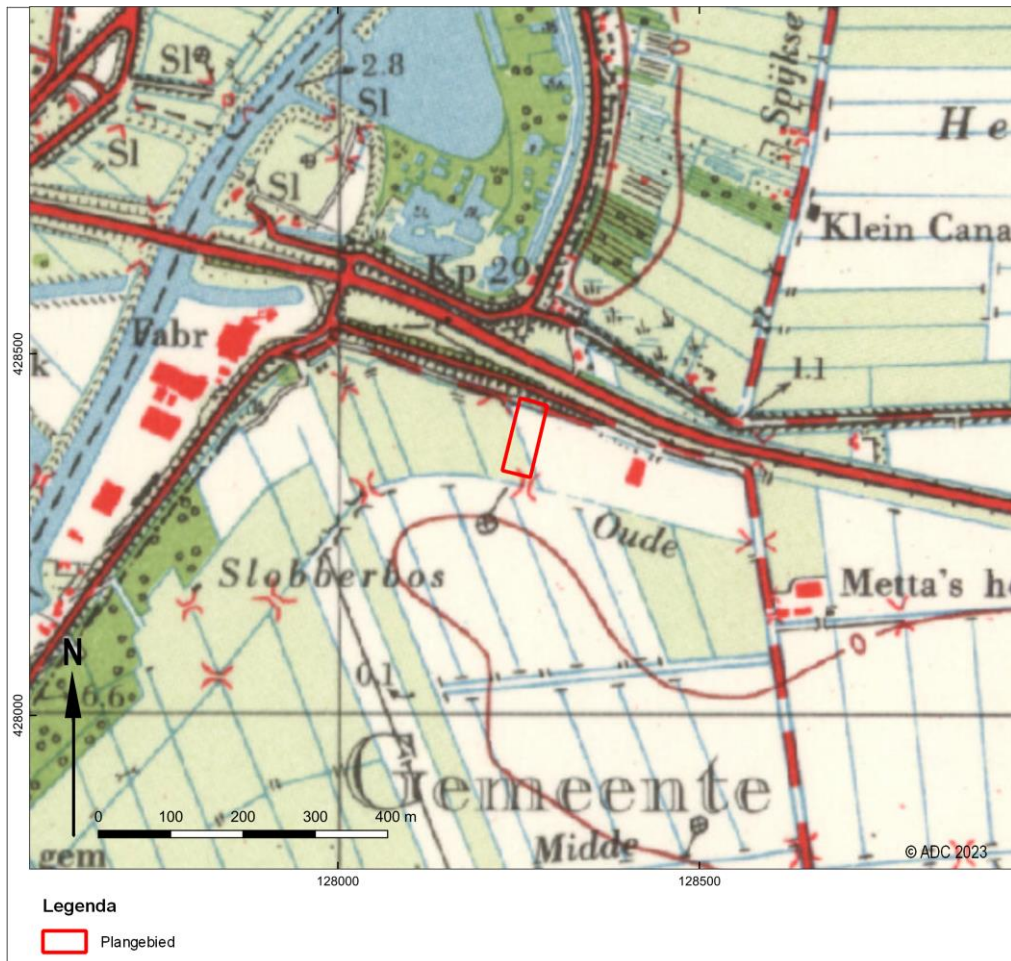
¹² Topotijdreis.nl

¹³ Bagviewer.kadaster.nl

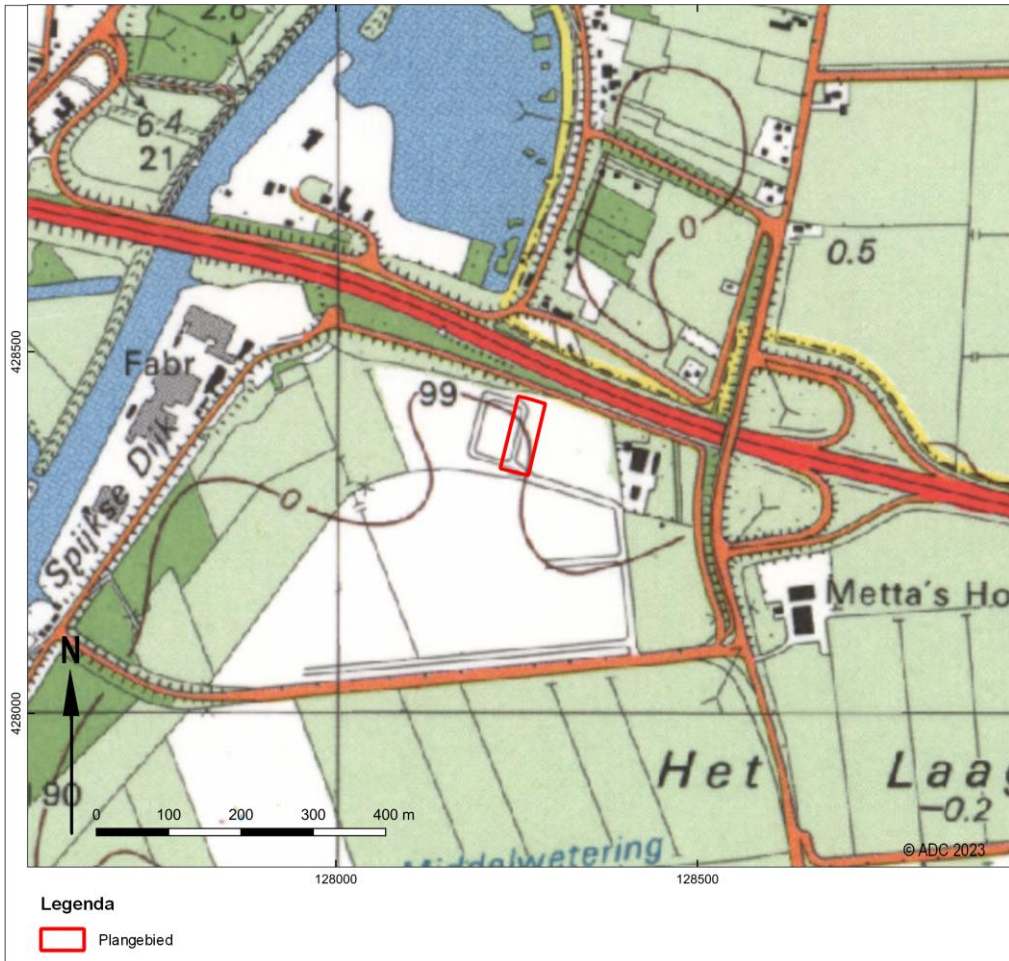

Afb. 13. Het plangebied op de Bonnekaart uit 1876(Bureau militaire verkenningen)

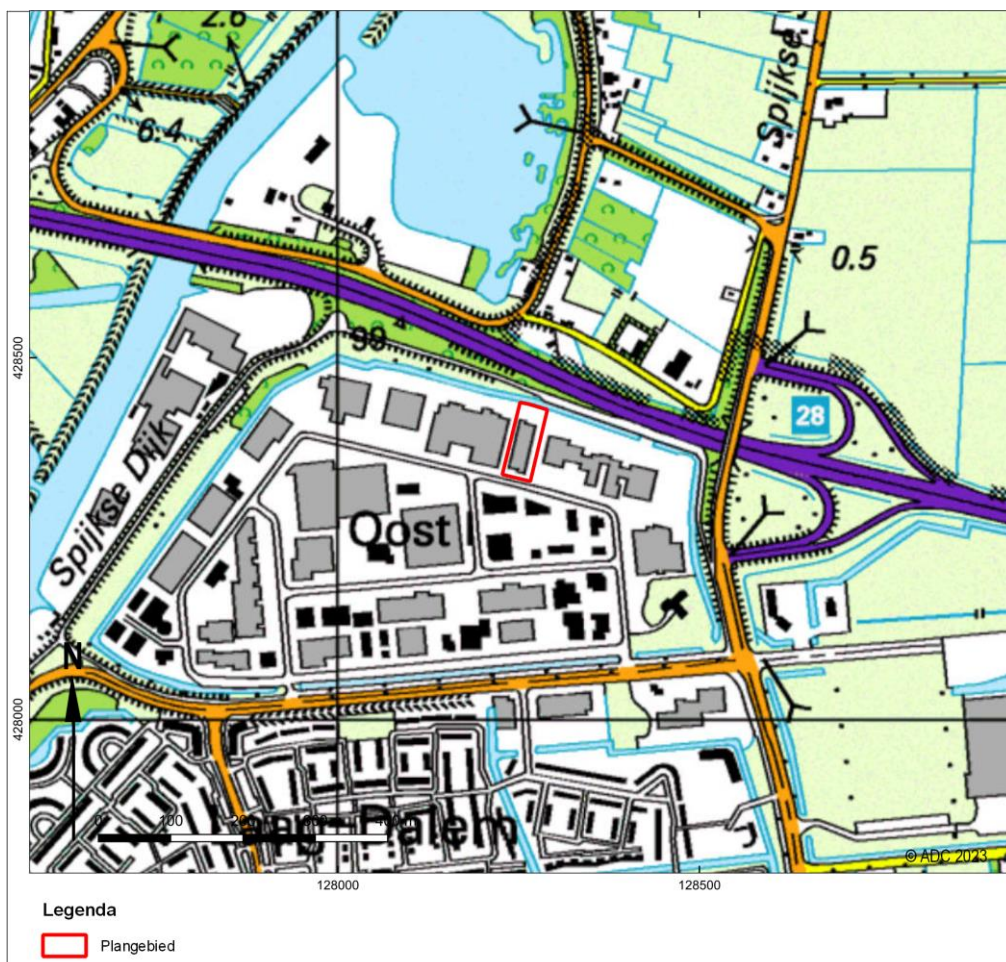

Afb. 14. Het plangebied op de topografische kaart uit 1962 (topotijdreis.nl)

Afb. 15. Het plangebied op de topografische kaart uit 1989 (topotijdreis.nl)

Afb. 16. Het plangebied op de topografische kaart uit 1998 (topotijdreis.nl)

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag "Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?" kan als volgt worden beantwoord:

Het plangebied ligt deels op afzettingen behorende tot de Spijk stroomgordel die vanaf het maaiveld worden verwacht. Gezien de ouderdom van de te verwachte afzettingen kunnen in het plangebied vindplaatsen aanwezig zijn vanaf de Midden IJzertijd tot en met de Nieuwe tijd. Met name in het noorden van plangebied is de kans op archeologische resten in relatie tot de Spijk stroomgordel groot. De archeologische resten bestaan uit nederzettingssporen waaronder aardwerkfragmenten, houtskool, glas en keramiek voor kunnen komen. De archeologische resten kunnen aanwezig zijn binnen 1,0 m -mv.

Uit archeologisch onderzoek binnen het bedrijventerrein waar het plangebied is gelegen blijkt dat de top van de bodem en de Spijk stroomgordel sterk is verstoord. Onder de afzettingen van de Spijk meandergordel zijn komafzettingen aangetroffen. Op het perceel van het huidige plangebied is tevens al booronderzoek uitgevoerd in het kader van milieukundig bodemonderzoek. Deze boorstaten geven een indicatief beeld van de bodemopbouw in het plangebied. Uit dit booronderzoek lijkt er ook een ophogingspakket van zand aanwezig te zijn, met daarin een (recente) puinlaag. Daaronder volgt een afwisseling van klei en veen: komafzettingen.

Voor de gespecificeerde verwachting gelden de volgende karakteristieken:

Tabel 7. Gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied

Karakteristiek	Omschrijving
datering:	IJZ-NT
complextype(n):	Bewoningssporen, nederzettingen, cultuurlaag
omvang:	500-2000 m ²
landschappelijke en/of geologische context:	Op een stroomgordel
diepteligging:	Vanaf 100 cm -mv
locatie:	Gehele plangebied
soort vindplaats:	Vindplaats met een archeologische laag
uiterlijke kenmerken:	Fragmenten aardewerk, houtskool, keramiek, glas, bouwmaterialen, bot
conservering:	Goede conservering van alle materialen in het geval van hoge grondwaterstand.
wordt het archeologisch relevante niveau bedreigd door de voorgenomen werkzaamheden:	Ja

De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag “*Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*” is als volgt:
Op basis van de resultaten van nabij het plangebied uitgevoerd archeologisch onderzoek en ter plaatse van het plangebied uitgevoerd milieukundig onderzoek wordt geconcludeerd dat de kans klein is dat in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn. Daarom wordt geadviseerd om het plangebied vrij te geven voor de geplande ontwikkeling.

Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is altijd mogelijk dat tijdens grondwerkzaamheden onverwacht archeologische vondsten aan het licht komen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van de grondwerkzaamheden te wijzen op de plicht deze zogenoemde toevalsvondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet. De melding dient behalve bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tevens plaats te vinden bij de gemeente Gorinchem.

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

Alterra, 2008: *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand.*

Alterra, 2014: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand.*

Boshoven, E.H., A. Buesink, H.M.M. Geerts, J.S. Krist, L.A. Tebbens, J.M.J. Willems, 2009: *Regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Een archeologische inventarisatie, verwachtings- en beleidsadvieskaart.* BAAC rapport V-08.0185.

Bureau Militaire Verkenningen, 1876: *1876, blad NR, 1:25.000.*

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik & A.H. Geurts, 2012: *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta.* Utrecht.

Kadaster, 1832: *Kadastrale kaart 1813-1832: minuutplan MIN05163G01*

SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA).* Gouda.

TNO, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013.*

Vries, F.H. de, 2022. *Verkenkend bodemonderzoek (NEN 5740)/ Nader bodemonderzoek (NTA 5755)/ Verkenkend bodemonderzoek asbest (NEN 5897) Stephensonweg 14 te Gorinchem.* Boluwa rapport

---

Geraadpleegde websites

<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
<https://bagviewer.kadaster.nl/>
<https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>
https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/>
<https://easy.dans.knaw.nl>
<https://www.bodemloket.nl>
<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>
<https://www.kadaster.nl/>
<https://www.ruimtelijkeplannen.nl>
<https://www.topotijdreis.nl>
<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/>
<http://www.ikme.nl>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatie van het plangebied.
  - Afb. 2. Detailkaart van het plangebied.
  - Afb. 3. Locatie nieuwe bebouwing (blauw) ten opzichte van huidige bebouwing.
  - Afb. 4. Het plangebied op de geologische kaart 2021 (DINOloket.nl)
  - Afb. 5. Drie milieukundige boringen in het plangebied
  - Afb. 6. De geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (Alterra 2008)
  - Afb. 7. Het plangebied op de bodemkaart van Nederland (Alterra 2014)
  - Afb. 8. Het plangebied op de Paleogeografische kaart van de Rijn-Maas delta (Cohen et al. 2012)
  - Afb. 9. Het plangebied op de kaart van het actueel hoogtebestand Nederland (AHN3)
  - Afb. 10. Het plangebied op de AMK met onderzoeksmeldingen en vondstlocaties indien van toepassing uit Archis3.1 (RCE 2022).
  - Afb. 11. Archeologische verwachtingskaart
  - Afb. 12. Globale ligging plangebied op de Kadastrale minuut uit 1811 - 1832 (beeldbank.cultureelerfgoed.nl)
  - Afb. 13. Het plangebied op de Bonnekaart uit 1876(Bureau militaire verkenningen)
  - Afb. 14. Het plangebied op de topografische kaart uit 1962 (topotijdreis.nl)
  - Afb. 15. Het plangebied op de topografische kaart uit 1989 (topotijdreis.nl)
  - Afb. 16. Het plangebied op de topografische kaart uit 1998 (topotijdreis.nl)
-
- Tabel 1. Overzicht van de verschillende perioden.
  - Tabel 2. Overzicht geplande ingrepen.
  - Tabel 3. Aardwetenschappelijke informatie in het plangebied
  - Tabel 4. Archeologische onderzoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied
  - Tabel 5. Indeling van de archeologische verwachtingswaarde gekoppeld aan de diepteklasse
  - Tabel 6. Overzicht van de historische situatie
  - Tabel 7. Gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied